

Postadres
Postbus 2345
1620 EH Hoorn

Bezoekadres
Molsteeg 3 (hoek Westerdijk)
1621 KZ Hoorn

T (0229) 284333
F (0229) 236024

Rabobank: 3764.70.046

De voorgenomen antennebouw t.b.v. GSM en UMTS telefonie op het Surinameplein te Amsterdam

KLAAGSCHRIFT

Samenvatting

Klagers hebben reeds diverse activiteiten ontplooid om de aandacht te vestigen op de gewraakte plaatsing van twee GSM en UMTS antenne-installaties en de uitvoering van de instemmingsprocedure conform het Convenant. Dit klaagschrift brengt zeven klachten onder de aandacht van de betrokken partijen.

De uitslag van de eerste instemmingsprocedure Surinameplein 63 – 159 is in tegenstelling met hetgeen gesteld in het verslag vanwege een onjuiste telmethode **ongeldig**.

Bij de daadwerkelijke plaatsing van de geplande antennemasten op de Patrimoniumflat of het dichtstbijzijnde kantoorgebouw dreigen de omliggende woningen en de appartementen in de flat Klokkenhof direct en zonder belemmeringen op relatief korte afstand horizontaal te worden aangestraald.

Op basis van actuele beschikbare kennis en informatie adviseert het landelijk georganiseerde MeldpuntenNetwerk Gezondheid en Milieu (MNGM) uitvoering te geven aan het voorzorgsbeginsel en binnen een straal van 200 meter van woonhuizen, scholen en andere verblijfslocaties geen antenne-installaties te plaatsen. Voorts wil het MNGM concreet inzicht krijgen in de toename van veldsterkten rond antenne-installaties door de nieuwe plaatsing van GSM en UMTS antennes.

Klagers willen samen met vele steunbetuigers woonachtig rond het Surinameplein uitdrukkelijk niet dat de betrokken antenne-installaties worden geplaatst. In het geval dat plannen voor de bouw van de antenne-installaties toch doorgang vinden, dan willen klagers dat de betreffende bewoners een kans moet worden geboden om zich in een nieuwe instemmingsronde uit te spreken. Een en ander op basis van een duidelijke en volledige informatieverstrekking en een zorgvuldig uitgevoerde instemmingsprocedure.

Leeswijzer

1	Inleiding	pag. 3
2	Situering woongebouw	pag. 3
3	Gebeurtenissen	pag. 4
4	De gezondheidsaspecten	pag. 5
5	Het Antenneconvenant	pag. 6
6	De klachten	pag. 7
7	Wat willen de klagers met dit klaagschrift bereiken	pag. 10

1 Inleiding

Dit klaagschrift bundelt de concrete bezwaren van een groot aantal bewoners woonachtig rond het Surinameplein te Amsterdam, stadsdeel Oud-Zuid. Deze bewoners worden bij hun actie gesteund door de landelijk gesubsidieerde organisatie MeldpuntenNetwerk Gezondheid en Milieu (MNGM). Een en ander in verband met de geplande bouw van een tweetal antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie op het dak van het woongebouw Surinameplein 63 - 159, eigendom van Woningstichting Patrimonium te Amsterdam.

Het doel van dit document is het voorkomen van plaatsing van GSM/UMTS antenne-installaties op en rond het Surinameplein, door de gerezen klachten tengevolge van de uitvoering van het Antenneconvenant onder de aandacht te brengen bij het gemeente - en stadsdeelbestuur, de betrokken Operators Orange Nederland B.V. en T-Mobile Netherlands B.V., het Nationaal Antennebureau en de eigenaren van de betrokken woongebouwen.

Voorts wordt nadrukkelijk beoogd met dit klaagschrift te bevorderen dat het Antenneconvenant in de toekomst, in het belang van de bewoners van woongebouwen, correct wordt nageleefd door de betrokken partijen.

2 Situering woongebouw

Het Surinameplein ligt in stadsdeel Oud-Zuid van de gemeente Amsterdam en betreft een omgeving met een gemengde woon – en werkfunctie met een hoge dichtheid. Het betrokken woongebouw is een flat (eigenaar/beheerder is Woningstichting Patrimonium) met 5 woonlagen op de hoek Surinameplein en Andreas Schelfhoutstraat. Direct tegenover deze flat in oostelijke richting, op een afstand van ongeveer 30 meter staat de flat Klokkenhof met 12 woonlagen boven het Belfort Hotel gesitueerd op de parterre en de eerste etage. (eigenaar is Pensioenfonds Nedlloyd Rotterdam / beheerder is de Amsterdamse Maatschappij tot Beheer van Onroerende Goederen).

Het dichtstbijzijnde kantoorgebouw (eigenaar/beheerder Eigen Haard Amsterdam) is op een afstand van ongeveer 100 meter in noordelijke richting vanaf de Patrimoniumflat gesitueerd en heeft 4 kantoorlagen. Op een afstand van enkele honderden meters vanaf het Surinameplein zijn hoge kantoorgebouwen aanwezig.

3 Gebeurtenissen

Bewoners Surinameplein 63 - 159

Bij brief van KPMG Assurance (Teller), gedateerd 8 augustus 2003, werd door T-Mobile en Orange (Operators) gezamenlijk een instemmingsprocedure onder bewoners gestart in verband met de voorgenomen plaatsing van een tweetal antenne-installaties op het dak van het woongebouw Surinameplein 63 - 159 te Amsterdam, stadsdeel Oud-Zuid.

Bij brief van mevrouw B. [adres] , gedateerd 11 augustus 2003, en mede ondertekend door 7 bewoners werd bij Teller een schriftelijke klacht ingediend tegen het verloop van de instemmingsprocedure. Deze klacht werd door Teller op 19 augustus 2003 doorgezonden aan het Nationaal Antennebureau. Deze klacht had betrekking op het gebrek aan informatie over de gezondheidsrisico's en de termijn voor het geldig inzenden van het stembiljet. Tot op heden ontving mevrouw B. geen enkel schriftelijk antwoord van het Agentschap Telecom naar aanleiding van haar klacht.

Bij brief van KPMG Assurance, gedateerd 10 september 2003, werd de uitslag van de instemmingsprocedure bekendgemaakt aan de bewoners en bleek volgens het verslag dat met een nipt verschil tot plaatsing kon worden overgegaan. Van de 48 verzonden stembiljetten werden 29 stembiljetten retour ontvangen.

Vier bewoners stemden vóór de plaatsing, de stembiljetten van twee bewoners werden ongeldig verklaard en 23 bewoners stemden tegen de plaatsing. Plaatsing kon volgens de brief van KPMG worden verhinderd bij 25 tegenstemmen (de helft + 1 tegen plaatsing)

Bij brief van 18 bewoners, gedateerd 15 oktober 2003, werd protest aangetekend bij de Directie van de Woningstichting Patrimonium te Amsterdam, tegen de gang van zaken rond de instemmingsprocedure.

Meer in het bijzonder werd in deze brief gewezen op het verzwijgen van specifieke informatie over het feit dat antenne-installaties van het type UMTS zouden worden geplaatst, hetgeen door bewoners ná de instemmingsronde uit een betrouwbare bron was vernomen.

Bij brief van Woningstichting Patrimonium, gedateerd 16 oktober 2003, werd nader onderzoek door de stichting aangekondigd. Naar aanleiding van deze brief werd begin november 2003 telefonisch bevestigd dat vooralsnog door de Woningstichting zal worden afgezien van het verlenen van medewerking aan de plaatsing, in afwachting van de uitkomst van het schriftelijk aangekondigde nader onderzoek door de stichting. Tevens bleek in dit gesprek dat door de stichting met de betrokken Operators nog geen privaatrechtelijke overeenkomsten waren getekend voor de plaatsing van de antenne-installaties op het dak van het betrokken woongebouw.

Bewoners flat Klokkenhof

Naar aanleiding van de instemmingsronde in de flat Patrimonium ontstond grote ongerustheid bij de

bewoners van de flat Klokkenhof over de te verwachten aanstraling afkomstig van UMTS-antenne-installaties. In de loop van oktober 2003 werd door mevr. drs. De W. en mevr. K., gezamenlijk als bewoners van de flat Klokkenhof, een handtekeningenactie georganiseerd, hetgeen resulteerde in een overgrote meerderheid aantal steunbetuigingen voor het voeren van actie tegen de komst van de gewraakte antenne-installaties op de flat Patrimonium.

In de loop van oktober 2003 werden tevens actiebrieven met antwoordstroken verspreid in de omgeving en werden vervolgens een groot aantal antwoordstroken als steunbetuiging uit de buurt retour ontvangen. Voorts werd in het Parool en De Echo (huis-aan-huiskrant) aandacht besteed aan de voorgenomen plaatsing van de antenne-installaties.

Tijdens een persoonlijk bezoek van mevr. K. ten kantore, én bij brief van mevr. de W., gedateerd 13 oktober 2003, werd de beheerder van de flat Klokkenhof, de Amsterdamse Maatschappij tot Beheer van Onroerende Goederen (AMBOG) op de hoogte gesteld van de zorgen en protesten van de bewoners van de flat Klokkenhof.

Telefonisch werd vervolgens door de AMBOG de ontvangst van de brief aan mevrouw de W. bevestigd en werd nader onderzoek en een terugkoppeling van de bevindingen toegezegd.

Bij brief van mevrouw de W., gedateerd 3 november 2003, werd Woningstichting Patrimonium op de hoogte gesteld van de zorgen en de protesten van de bewoners van de flat Klokkenhof.

Bij brief van Woningstichting Patrimonium, gedateerd 7 november 2003, werd medegedeeld dat in afwachting van eenduidige informatie van een aantal betrokken instanties, te weten het TNO, het Ministerie van VROM en de Federatie van Amsterdamse Woningcoöperaties de plaatsing van de antenne-installaties voorlopig is opgeschort.

4 De gezondheidsaspecten

Het MNGM registreert gezondheidsklachten van burgers waarvan vermoed wordt dat ze veroorzaakt worden door blootstelling aan zendinstallaties. Bij het MNGM kwamen de afgelopen jaren honderden van dergelijke klachten binnen, hetgeen voor het MNGM de aanleiding was om krachtig aan de bel

te trekken bij politici over dit probleem. Kamervragen hebben uiteindelijk geleid tot onderzoek door het TNO (COFAM-project, d.d. 30 september 2003). Uit de resultaten van het onderzoek bleek dat GSM-basisstations invloed hebben op cognitieve functies en de UMTS-achtige straling op het welbevinden van mensen. Hoewel dit onderzoek herhaald zal moeten worden voor meer zekerheid, vormt het naast de resultaten van ander internationaal onderzoek, voldoende aanleiding om voorzichtig te zijn met de plaatsing van basisstations.

Het MNGM wil bewoners graag van objectieve informatie voorzien en wil daartoe een schatting kunnen maken van de toename van de immissie van electro-magnetische straling. Het is een groot probleem dat dit tot op heden niet kan omdat de benodigde technische eigenschappen van de antenne-installaties niet te verkrijgen zijn.

Om de berekeningen te verifiëren zijn, vanwege de vele factoren die de immissie beïnvloeden, veldmetingen nodig. Het MNGM maakt zich daarom vanaf nu sterk om te komen tot een vervolg op het COFAM-onderzoek door TNO waarbij aan de hand van aanvullend veldonderzoek meer concreet inzicht wordt verkregen in de blootstelling aan veldsterkten door de plaatsing van antenne-installaties in woonomgevingen. Het aangenomen feit dat de immissie altijd onder de nu gestelde normen ligt garandeert, gezien het recente onderzoeksresultaat in het COFAM-onderzoek, immers geenszins dat geen voor de gezondheid nadelige effecten voor mensen kunnen ontstaan.

5 Het Antenneconvenant

Volksgezondheid, leefmilieu en veiligheid zijn in de eerste plaats aspecten die in hun meest directe vorm de belangen van de bewoners van woongebouwen betreffen die worden geconfronteerd met een geplande bouw van een antenne-installatie. Reden om zeer zorgvuldig en strikt de afspraken in het Convenant op het punt van plaatsing op woongebouwen na te (doen) leven.

Dit “Convenant in het kader van het Nationaal Antennebeleid inzake vergunningvrije antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie” betreft ‘spelregels’ voor het plaatsen van bouwvergunningvrije antenne-installaties, ondermeer op woongebouwen. Doel van het Nationaal Antennebeleid en het Convenant is het faciliteren van voldoende ruimte voor antenne-opstelpunten binnen duidelijke kaders van volksgezondheid, leefmilieu en veiligheid.

Het tot stand komen van het Convenant was een absolute voorwaarde van het Kabinet en de Tweede Kamer voor het in werking treden van Besluit bouwvergunningvrije en licht-bouwvergunningplichtige bouwwerken en daarmee het bouwvergunningvrij worden van antenne-installaties tot een hoogte van 5 meter vanaf het dakoppervlak.

6 De klachten

Klacht 1 Er is sprake van een onjuist uitgevoerde, dus ongeldige instemmingsprocedure.

1.a **Artikel 5.3**, Convenant. *Aan de bewoners van het woongebouw wordt per post dan wel door middel van bezorging op het huisadres een instemmingsaanvraag verzonden.* Volgens artikel 1.3, Convenant is een bewoner gedefinieerd als een natuurlijk persoon die een zakelijk recht of huurovereenkomst heeft terzake van een woning, niet zijnde een dienstwoning, die deel uit maakt van een woongebouw.

Het betrokken woongebouw kent **48** huisnummers en telde tijdens de instemmingsprocedure **45** bewoners in de zin van het Convenant. Immers, tijdens de instemmingsprocedure stonden de appartementen met de huisnummers 109 en 141 leeg. Het appartement met het huisnummer 85 was feitelijk als kantoor in gebruik bij Woningstichting Patrimonium.

Het verslag van KPMG (Teller) gedateerd 10 september 2003 leert dat **48** stembiljetten werden verzonden. Dit aantal komt exact overeen met het aantal huisnummers van het woongebouw, maar niet met het feitelijk aantal bewoners in de zin van het Convenant. Van deze stembiljetten werden **29** retour gezonden, waarvan **23** stembiljetten geldig waren als tegenstem. Plaatsing is volgens artikel 5.6, Convenant, verhinderd *wanneer de volstreekte meerderheid van het aantal verspreide stembiljetten geldig is geretourneerd.* Bij **45** bewoners geldt **23** tegenstemmen als volstreekte meerderheid.

In strijd met de conclusie in het verslag van de Teller voornoemd kan de voorgenomen plaatsing dus op grond van de eerste instemmingsronde geen doorgang vinden.

Klacht 2 Er is bij de instemmingsprocedure onvolledig informatie aan de bewoners verstrekt

2.a **Artikel 5.3.2**, Convenant. Er behoort algemene informatie verstrekt te worden *betreffende de gezondheidsaspecten samenhangend met vergunningvrije installaties.* In de informatieset welke werd toegezonden aan de bewoners was in het geheel geen informatie opgenomen over de gezondheidsaspecten van UMTS antenne-installaties. Dit klemt omdat juist bij dit type installaties nadrukkelijk sprake lijkt te zijn van een ernstiger gezondheidsrisico's en aantasting van het welbevinden.

Klacht 3 Er is bij de instemmingsprocedure onduidelijke informatie aan de bewoners verstrekt

3.a De informatieset en het antwoordformulier werd verzonden in een neutrale envelop met

in de linker boven hoek het logo van KPMG en in de linker onderhoek van de envelop de tekst “instemmingsprocedure woongebouwen”. Voor de bewoner met een gemiddeld ontwikkelingsniveau is aan de envelop in het geheel niet duidelijk te zien dat sprake is van een belangrijke instemmingsprocedure met stembiljet en een fatale reactietermijn omtrent de plaatsing van antenne-installaties.

- 3.b** Alleen bij zorgvuldige lezing van de begeleidende brief wordt duidelijk welke fatale termijn geldt voor het retour zenden van het antwoordformulier. De geldende termijn van retour zenden moet expliciet en duidelijk geaccentueerd worden vermeld.
- 3.c** Een ontvangsttheorie wordt gehanteerd om te bepalen of antwoordformulieren tijdig zijn ontvangen. Klagers hangen de verzendtheorie aan overeenkomstig de uitvoeringspraktijk op grond van artikel 6:9, Algemene wet bestuursrecht. De regel is dan dat de stem geldig wordt uitgebracht wanneer het wordt verzonden binnen de geldende termijn, ten bewijze waarvan de datum van het poststempel geldt. Daarmee wordt voorkomen dat problemen ontstaan over de tijdige verzending van het antwoordformulier en de interne registratie van het moment van ontvangst door KPMG.

Klacht 4 De klachtenregeling werd niet uitgevoerd conform Bijlage 3 bij het Convenant

- 4.a** **Bijlage 3, punt 5**, Convenant. Klachten worden in beginsel binnen vijf werkdagen na ontvangst behandeld. Indien voor behandeling van een klacht meer dan vijf werkdagen nodig zijn, ontvangt de klager hiervan bericht onder vermelding van de termijn waarbinnen de klacht behandeld zal worden. Mevrouw B. heeft helemaal niets meer vernomen na de doorzending van haar klacht door de Teller naar het Agentschap Telecom (Nationaal antennebureau) op 19 augustus 2003.

Klacht 5 De bevoegdheid om plaatsingsplannen te beoordelen en boetes op te leggen op grond van het Convenant wordt niet centraal uitgeoefend of gecoördineerd.

- 5.a** **Artikel 3 e.v.**, Convenant. Betreft de procedure van totstandkoming en vaststelling van het plaatsingsplan en heeft als doel om de betreffende gemeente te informeren over de gebieden waar de betrokken Operators tijdens de planperiode vergunningvrije antenne-installaties wensen te plaatsen.
Voorts moet aan de gemeente de noodzaak tot plaatsing van geplande vergunningvrije antenne-installaties op woongebouwen binnen haar grondgebied aannemelijk worden gemaakt.
- 5.b** **Artikel 11**, Convenant. Geeft de gemeente de bevoegdheid een niet voor matiging

vatbare boete van Euro 500 per werkdag of deel daarvan op leggen indien blijkt dat een Operator de verplichtingen uit artikel 3 of 4 niet is nagekomen.

Het College van Burgemeester en wethouders is op grond van artikel 160, eerste lid, sub e., Gemeentewet, bevoegd te besluiten inzake privaatrechtelijke rechtshandelingen. In de Verordening op de stadsdelen, vastgesteld 14 september 2002, is de bevoegdheidsoverdracht geregeld tussen de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Wethouders (B&W) enerzijds en de stadsdeelbesturen anderzijds. Gelet op artikel 165, eerste lid, Gemeentewet juncto artikel 28, tweede lid, Verordening op de stadsdelen, verzet de aard van de bevoegdheden op grond van het Convenant zich tegen overdracht aan de stadsdelen. Het beoordelen van plaatsingsplannen en de aannemelijkheid van de noodzaak om te plaatsen op woongebouwen vergt immers bijzondere radiotechnische expertise en een stadsdeeloverstijgende afstemming. Het opleggen van boetes bij niet-nakoming van het Convenant behoort door de centrale stad te worden gecoördineerd om verschillen tussen de stadsdelen in aanpak te voorkomen.

- Klacht 6** De geplande installatie is in strijd met het door Stadsdeel Oud-Zuid gehanteerde plaatsingsplan
- 6.a** **Artikel 3.3.1**, Convenant. De geplande antenne-installaties zijn volgens informatie van de Afdeling Handhaving van stadsdeel Oud-Zuid in strijd met het Convenant in het geheel niet op een plaatsingsplan vermeld.
- 6.b** **Artikel 3.3.2**, Convenant. Voor de volledigheid wordt gewezen op het feit dat de betreffende locatie ook niet is aangewezen als zoekgebied.
- 6.c** **Artikel 3.4.6**, Convenant. Er is voor zover bekend geen aangepast plaatsingsplan of wijziging van het plaatsingsplan toegezonden aan de gemeente.

Klacht 7 Er is dus geen enkele onderbouwing gegeven voor de noodzakelijkheid van plaatsing op een woongebouw.

7.a **Artikel 3.3.3, Convenant.** Via de vaststelling of wijziging van een plaatsingsplan moet de noodzakelijkheid van plaatsing op een woongebouw aannemelijk worden gemaakt. Door de betrokken Operators is in het geheel niet aannemelijk gemaakt dat de plaatsing van de vergunningvrije antenne-installatie op het dak van het woongebouw Patrimonium noodzakelijk is.

7 Wat willen de klagers met dit klaagschrift bereiken

1. Dat, vanwege de gevreesde gezondheidsrisico's, onvoorwaardelijk wordt afgezien van de plaatsing van GSM/UMTS antenne-installaties op de Patrimoniumflat, de flat Klokkenhof of het nabijgelegen kantoorpand;

2. Dat, indien de plaatsingsprocedure toch wordt voortgezet, **voorafgaand** aan een nieuwe instemmingsronde, de noodzakelijkheid om te plaatsen op een woongebouw aannemelijk wordt gemaakt;

3. Dat, indien de plaatsingsprocedure toch wordt voortgezet, een nieuwe instemmingsronde worden gehouden in de woonflat Patrimonium, met dien verstande dat;

- een instemmingsronde pas wordt gehouden **nadat** de betreffende antenne-installaties op de voorgeschreven wijze in het plaatsingsplan zijn opgenomen;
- leegstand en kantoorruimten niet worden betrokken bij de telling in de instemmingsronde;
- heldere en volledige informatie wordt verstrekt over de geplande antenne-installaties, de toename van veldsterkten rond de antennes en de mogelijke gezondheidsrisico's;
- duidelijk zichtbaar wordt aangegeven op de envelop van de informatieset van KPMG (Teller) dat sprake is van een stembiljet in verband met de plaatsing van antenne-installaties op het woongebouw en dat sprake is van een fatale reactietermijn;
- een stem geldig is uitgebracht wanneer het biljet binnen de termijn per gewone of aangetekende post is **verzonden** door de individuele bewoner of de bewoners gezamenlijk.

4. Dat de beoordeling van plaatsingsplannen en het opleggen van boetes bij niet-naleving van het Convenant centraal wordt gecoördineerd.

Ondertekening

Naam: Mevr. B.
Plaats: Amsterdam
Datum:

Naam: Mevr. drs de W.
Plaats: Amsterdam
Datum:

Naam: Mevr. K.
Plaats: Amsterdam
Datum:

Naam: Mevr. ir. P.E. Saltet, directeur MeldpuntenNetwerk Gezondheid en Milieu
Plaats: Bunnik
Datum:

Contactpersoon en correspondentieadres voor de klagers

Bureau Rechtshulp Hoorn, milieurechtshulp,
Dhr. mr. B.J. Meruma

Postbus 2345
1620 EH Hoorn.

T 0229 – 284333
F 0229 – 236024

www.milieurechtshulp.nl

Dit klaagschrift is gelijktijdig gezonden aan:

- Het Nationaal Antennebureau
Postbus 450, 9700 AL, Groningen.
- Burgemeester en wethouders van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE, Amsterdam.
- Stadsdeelraad Amsterdam Oud-Zuid
Postbus 51160, 1007 ED, Amsterdam.
- Woningstichting Rochdale, Rayon Zuid-West (tot 1-1-2004 Woningstichting Patrimonium)
Postbus 23031, 1100 DM, Amsterdam.
- Amsterdamse Maatschappij tot Beheer van Onroerende Goederen
Sarphatistraat 9, 1017 WS, Amsterdam.
- Orange Nederland B.V.
Postbus 5127, 6802 EC, Arnhem.
- T-Mobile Netherlands B.V.
Postbus 16272, 2500 BG, Den Haag.